Novitates Theriologicae, Pars 15: 151–153 (2022)
Українське теріологічне товариство НАН України

Рева Олександра Антонівна — теріолог та педагог

Марія Шульман

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Дніпро)
e-mail: marishu@ukr.net; orcid: 0000-0002-4290-2753

***Shulman, M.* Oleksandra Antonivna Reva, a mammalogist and teacher.** — O. Reva began her scientific path at Dnipropetrovsk University, first as a microbiologist and later as mammalogist and ecologist. O. Reva's scientific interests include the study of murine rodents of the steppe zone of Ukraine, determination of the impact of human activities and environmental pollution on living organisms, and adaptation of vertebrates. She took part in various scientific topics and projects of the Department of Zoology and Ecology with great perseverance, and the results of her achievements made a valuable contribution to the development of structural and functional zoology and ecology of her native land. O. Reva proved to be a talented teacher as students always praised her in independent questionnaires.

Біографічні деталі

Народилася 28 грудня 1946 р. у місті Дніпропетровськ. З 1952 р. навчалася у СЗШ № 18 у м. Дніпропетровськ. З 1965 р. навчалася у Дніпропетровському медичному училищі № 1 (нині Дніпровський медичний коледж). З 1968 р. навчалася на біологічному факультеті (вечірнє відділення) Дніпропетровського державного університету (нині ДНУ ім. Олеся Гончара); у 1973 р. закінчила навчання з відзнакою. Під час навчання у 1970–1973 рр. працювала лаборантом на кафедрі мікробіології. З 1973 р. — інженер НДІ геології ДДУ, з 1974 р. — асистент кафедри зоології. У 1988 р. захистила кандидатську дисертацію, з 1992 р. — звання доцента. У 1990–2020 р. працювала на кафедрі зоології та екології на посаді доцента. Наразі на пенсії.

Стаж роботи в ДНУ — 45 років. Зі студентських спогадів дослідниці про початки: особливо запам'яталися лекції видатних викладачів: В. Л. Булахова, В. О. Березіна, Д. І. Юргелінас, Л. Г. Апостолова, О. М. Вінниченка, панування доброзичливої атмосфери й зацікавленості студентів до наук.

Рис. 1. Олександра Антонівна Рева. З Архіву кафедри зоології та екології ДНУ. Дата орієнтовно — 1995 р.

Ключові наукові доробки

Коло наукових інтересів — зоологія, функціональна теріологія, зоогеографія, екологія, урбоекологія, екотоксикологія, роль ссавців у лісових екосистемах степового Придніпров'я. Кандидатську дисертацію за спеціальністю «Екологія» на тему «Мишоподібні гризуни як структурний елемент лісових біогеоценозів степового Придніпров'я» захистила у 1988 р.

За сумісництвом працювала в НДІ біології ДНУ, за держбюджетними темами (під кер. проф. О. Є. Пахомова): «Визначення статусу та розробка стратегії охорони глобально рідкісних видів тварин водних та навколоводних екосистем в Україні» (2015–2017 рр.), «Концепція управління трансформаціями сучасного біорізноманіття тварин степової зони України в умовах змін клімату» (2018–2020 рр.). За підсумками цих тем опубліковано 5 праць.

Основні праці в галузі теріології такі (у хронології): «Вплив лісового біогеоценозу Присамар'я на розподіл міді та заліза в органах і тканинах мікромамалій» (рос.) (Цветкова *et al.* 2003), «Значення лося у степових лісах та поєднання інтересів мисливського та лісового господарств» (рос.) (Булахов *et al.* 2004), «Динаміка стану теріофауни за останні 100 років в умовах промислової степової Наддніпрянщини» (рос.) (Булахов *et al.* 2012), «Ссавці як об'єкт досліджень у лісах степової зони України» (Булахов *et al.* 2016), «Вплив мишоподібних гризунів на інтенсивність розкладання підстилки в основних лісових біогеоценозах Присамар'я» (Пахомов *et al.* 2017).

Олександра Антонівна — автор та співавтор близько 200 публікацій, з них 32 — навчально-методичні посібники, зокрема й із грифом МОН України. Серед цих посібників — «Мисливствознавство» (2013 р.), «Систематика хребетних тварин» (2014 р.), «Біологічні та екологічні терміни, поняття та закони» (2015 р.), «Біологія нижчих хордових» (2017 р.), «Основи зоології: Біологія та систематика хордових тварин» (2018 р.).

Брала участь у низці міжнародних конференцій, серед яких: «Якість середовища життя в окультурених ландшафтах» (Лейпциг, Німеччина, 1999); «Глобальні екологічні проблеми в 21 столітті» (Брайтон, Велика Британія, 2000); «Ферменти в навколишньому середовищі» (Прага, Чеська республіка, 2003); «XIX Міжнародний зоологічний конгрес» (Пекін, Китай, 2004); «Співчуття в світовому фермерстві: від Дарвіна до Докінза» (Лондон, Велика Британія, 2005); «Майбутні питання зі світу науки 2012» (Софія, Болгарія, 2012).

Чесноти, захоплення, суспільна робота, відзнаки

Протягом перших 10 років діяльності Українського теріологічного товариства (тоді як «Українське відділення Всесоюзного теріологічного товариства АН СРСР, 1982–1991) виконувала обов'язки секретаря Дніпропетровської групи. Була учасницею Першої Теріологічної школи у Карпатському біосферному заповіднику (3–7 жовтня 1994 р.).

Значних зусиль докладала до розвитку заповідної мережі Подніпров'я: брала участь у створенні 43 об'єктів заповідного фонду.

На факультеті неодноразово обиралась головою профбюро, членом науково-методичної ради. Викладала такі дисципліни: «Теріологія», «Зоогеографія», «Заповідна справа», «Мисливствознавство», «Екологія», «Екотоксикологія», «Екологія людини», «Моніторинг довкілля» та ін. Автор посібників «Особливості утримування пернатих мешканців у живих куточках» (2014 р.), «Особливості утримування земноводних, плазунів та ссавців у живих куточках» (2014 р.), «Навчальний посібник з педагогічної практики для студентів біологів та екологів» (2015 р.), Керує навчальною, виробничою, науково-дослідною практиками студентів. З 1975 р. — незмінний куратор студентських груп. За час роботи випустила вісім груп студентів.

Серед захоплень — мистецтва: симфонічна музика, бардівські пісні, твори Сальвадора Далі; астрологія, йога, кулінарія. Серед улюблених цитат: «Вчений, стережись! Адже якщо надумав ти частинку завіси зірвати з лиця Природи, то маєш розповісти про світ краси!» (С. Прюдом, 1868).

Література

Булахов, В. Л., О. Є. Пахомов, В. В. Бригадиренко, В. Я. Гассо. 2003. *Кафедра зоології та екології: минуле та сьогодення*. Дніпропетровський нац. університет, Дніпропетровськ, 1–32.

Булахов, В. Л., А. Е. Пахомов, О. А. Рева. 2004. Значение лося в степных лесах и сочетание интересов охотничьего и лесного хозяйств. *Вопросы современного охотоведения:* Материалы международной конференции. ГУ Центрохотконтроль, Москва, 85–92.

Булахов В. Л., А. Е. Пахомов, О. А. Рева. 2012. Динамика состояния териофауны за последние 100 лет в условиях промышленного степного Приднепровья. *Бъдщето Въпроси от Света на Науката (София*), **33**: 67–72.

Булахов, В. Л., О. Є. Пахомов, О. А. Рева, М. В. Шульман. 2016. Ссавці як об'єкт досліджень у лісах степової зони України. *Біогеоценологічні дослідження лісів степової зони України.* За ред. А. П. Травлеєва, Дніпропетровськ, 20–35.

Пахомов, А. Е., А. А. Дубина, О. А. Рева, М. В. Шульман. 2017. Воздействие мышевидных грызунов на интенсивность разложения подстилки в основных лесных биогеоценозах Присамарья. *Питання степового лісознавства та лісової рекультивації земель*, **46**: 102–106.

Цветкова, Н. Н., А. Н. Мисюра, А. А. Рева. 2003. Влияние лесного биогеоценоза Присамарья на распределение меди и железа в органах и тканях микромаммалий. *Вісник Дніпропетровського університету. Біологія. Екологія,* **11** (2): 185–190.

Шульман, М. **Рева Олександра Антонівна — теріолог та педагог.** — Науковий шлях розпочала в Дніпропетровському університеті спочатку як мікробіолог, а згодом реалізувалася як теріолог та еколог. Наукові інтереси О. А. Реви включають вивчення мишоподібних гризунів степової зони України, визначення впливу діяльності людини та забруднення середовища на живі організми, адаптації хребетних тварин. Вона з великою завзятістю брала участь у різних наукових темах та проєктах кафедри зоології й екології, а результати її напрацювань зробили значний внесок у розвиток структурно-функціональної зоології й екології рідного краю. Олександра Рева проявляла себе як талановитий педагог, що неодноразово відмічали студенти у незалежному анкетуванні.